

Civitas kunstsensur

YTRINGSFRIHET

Bjørn Nistad

I kronikken «Underholdning av tragedie», trykket i Aftenposten 16. september, går den Civita-tilknyttede historikeren Bård Larsen til frontalangrep på konseptkunstneren Morten Traaviks bestrebelser på å få til kulturutveksling med Nord-Korea. Dette angrepet er ikke bare uopplyst, men direkte skremmende.

Larsen bedyrer at han ikke krever at enhver form for kulturutveksling med regimer de fleste av oss ikke liker, skal være regimekritisk. Samtidig etterlyser han en uforbeholden fordømmelse av det nordkoreanske regimet. Alt annet er ifølge Larsen å renske regimet. Kronikken hans består knapt av noe annet enn en utskjelling av både Traavik og det nordkoreanske regimet på Hallo i uken-nivå.

At folk skriver dumme anmeldelser av kunst de ikke liker eller forstår, er det knapt noen grunn til å hisse seg opp over. Det som gjør Larsens kronikk uhyrlig og skremmende, og som gjør det nødvendig å reagere, er Larsens krav om at Traavik må fratas støtten fra Kulturrådet på grunn av sitt kunstprosjekt, altså at han skal ruinere som kunstner fordi han har «gale» meninger.

Som ytterligere begrunnelse for hvorfor Traavik er en farlig person som bør forhindres i å utbre sin kunst, trekker Larsen frem diverse bokanmeldelser Traavik har skrevet, der han angivelig rensker det nordkoreanske regimet. Som om de meningene en person måtte gi uttrykk for ved å stå på listen til et politisk parti, skrive bokanmeldelser eller lignende forteller noe som helst om hvor støtteverdig vedkommende måtte være som kunstner! Det er, med respekt å melde, nettopp ved hjelp av denne type skitne

uenighet mellom meg og Vassnes. Han skriver flere steder at han vil at skolens fag skal «ha dokumentert effekt», at fagene «skal virke» og at de må evalueres.

Med et slikt syn på hva som er viktig i skolen, er det nok mange fag som bør saneres. Hvordan skal man dokumentere at man har nytte av humaniora, av verdifag, av kunst og kultur? De fleste fag kan bidra til å gjøre oss til mer allsidige mennesker, kanskje til å leve rikere liv, og kanskje til å bli bedre borgere i et demokratisk land. Dette er i samsvar med formålsparagrafen i norsk skole. Men dette er ikke instrumentell kunnskap, den er ikke praktisk nyttig i konkrete arbeidssituasjoner. Dannelse, visdom og visjoner er vanskelig å måle, både i internasjonale tester og nasjonale prøver. En rent nytteorientert skole er ikke en skole for en kritisk og radikal venstreside. (For øvrig er det også en dårlig høyrepolitikk, men det er en annen sak.)

Jeg mener også at man ikke bør bruke «dokumentert nytte» som argument for realfagene. Naturvitenskap og matematikk også er kultur- og dannelsesfag. Vi må ikke trivialisere begrunnelsen for slike fag til å være nyttige. Dessuten er dette et tvilsomt argument. Jeg husker ikke siste gang jeg hadde bruk for avan-

OMDISKUTERT: Morten Traavik har gjennom flere år drevet kunstprosjekter i Nord-Korea. I «Discocracy» brakte han en diskokule til Nord-Korea.

FOTO: MORTEN TRAAVIK

metoder totalitære og halvttotalitære regimer søker å bringe «bryssomme» personer til taushet.

«Dette angrepet er direkte skremmende»

Bård Larsens kronikk fremkaller flere spørsmål vi bør få svar på:

Står Civita inne for at kunstnere bør nektes offentlig støtte og dermed ruinere fordi de har «gale» meninger?

Hva mener kulturministeren om kravet om at kontroversielle kunstnere skal nektes offentlig støtte?

Hva mener Fritt Ord om at en mektig organisasjon som Civita setter i gang en hetskampanje mot en kunstner på grunn av vedkommendes meninger?

Hva mener norske menneskerettighetsorganisasjoner om denne saken? Om en kunst-

ner i for eksempel Hviterussland hadde blitt utsatt for en hetskampanje på grunn av sin kunst, eller sine meninger og bokanmeldelser, ville de utvilsomt i sterke ordelag ha fordømt dette. Hvor er de nå?

Bjørn Nistad,
doktor i russisk historie
bjorndni@gmail.com

sert algebra eller løste annengradslikninger på jobb eller i dagliglivet.

Både Vassnes og jeg er opptatt av at vi skal få en bedre skole, og vi mener begge å ha hjertet på venstre side. Men vi skiller lag på viktige punkter når det gjelder både diagnose og medisin. Dette er faktisk et fruktbart grunnlag for en viktig debatt.

Svein Sjøberg,
professor emeritus
svein.sjoberg@ils.uio.no

Den tarvelige totalitære

HISTORIE

Gunnar Hauk Gjengset

Tidligere m-l-er Espen Haavardsholm er i sin kronikk den 16. september direkte tarvelig i sin omgang med avdøde forfatter og filosof Georg Johannesen. Foranledningen er den pågående diskusjon om hvorvidt forfatteren Dag Solstad gjennom sitt forfatterskap stadig røper totalitære holdninger. I denne debatten kommer det stadig rennende tidligere AKP (m-l)-ere, som alle på en eller

annen måte forsøker å si om forlættelse. Forbilledlig i så måte er Pål Steigan, som i den nettopp utgitte boka «En folkefiende» innrømmer at Tron Øgrim og ham selv drev partiet etter monolittiske leninistiske prinsipper, med hard disiplin innad og hatske utfall mot ytre fiender.

Jeg var en av suff-ernes hovedfiender: Min studietid ved Universitetet i Tromsø fra 1974 til 1980 falt sammen med m-l-ernes glanstid i norsk akademia. Og som alle «tidligere» m-l-ere vet, så var det IKKE Høyre, IKKE Arbeiderpartiet, IKKE NKP, men SV som var hovedfienden! Gjennom hele studietiden fikk jeg daglig høre så mye dritt fra m-l-erne, ble trakassert i de fora hvor jeg var valgt studentrepresentant, opplevde at tidligere kamerater – særlig ved Hålogaland Teater (hvor for øvrig min gode venn Nils Utsi ble mobba vekk, formedelst sitt medlemskap i NKP), ikke lenger kunne være kamerat med meg. Heldigvis slapp vi unna mange av de ledende kadre ved universitetet da Steigan og Øgrim og andre sentrale ledere bestemte at de skulle proletarisere seg – det vil si konkurrere om arbeidsplasser med det arbeidsfolket de påsto seg å skulle tjene. Dette førte til at Mads Gilbert snøyt Utkant-Norge for en tiltrengt lege, samt at han tok opp en arbeidsplass som brødkjører! Et dobbelt svik

mot arbeiderklassen der! Da er det fortrøstningsfullt å høre at Steigan i NRK P2 17. september bedyret at akkurat det angret han ikke på.

Men Haavardsholm bør angre på at han forsøker å tilsmusse Georg Johannesens minne ved å slå ham i hartkorn med Steigan og andre ml-ere. Han vil selvsagt protestere høylydt, men hva annet er meningen, når han forsøker å bortforklare at han ble med på den «totalitære lokkelsen», som han kaller den, når han påstår at han bare var med i Det Store Vi på venstresiden: «oss som ble med i marxistisk pregede organisasjoner av typen SF, SUF, SU, NKP, NKU, KUL, SV og AKP (m-l)». Det er jaggu meg råfrekt! Etterpå sutrer du over akademikere som setter likhetstegn mellom marxister og fascister.

Men hva gjør du selv: Du setter likhetstegn mellom SUF, AKP og SV/SF/NKP/KUL – når dere i de to førstnevnte bevegelser utnevnte oss i de fire sistnevnte som hovedfienden! Og til støtte for din tarvelige tilsnikelse, trekker du jaggu meg frem Georg Johannesen, som bare avskydde ett parti sterkere enn Det Kongelige Norske Arbeiderparti. Og du vet utmerket godt hvem jeg snakker om, det vet du og alle dere andre Profilgutta hvem var: Nemlig suff og AKP (m-l). Fy skam deg!

Gunnar Hauk Gjengset,
forfatter
gjengset@online.no

Kunnskap etter valget

KLIMA

Torgeir Havik

Kunnskap skal styre rike og land. Og yrke skal båten bera.

Og ingen må vera ein styresmann, som ikkje ein mann kan vera.

Slik song vi Aasmund Olavsson Vinje på folkeskolen i gamle dagar.

I valgkampen har «kunnskap» vært høgt profilert av både vinnere og tapere. I klimakampen er kunnskapen representert ved en samstemt forskning som står opp imot klimaskeptikere og enkelte politikere. Det er merkelig at oljeboring utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja skal være et forhandlingstema i en borgerlig regjering. Hva trenger en kunnskap til hvis en skal bore i fødestua til den atlantiske torskestammen mot rådene fra Miljødirektorat, Fiskarlag og en Vitenskap som sier at 80 prosent av alle kartlagte fossile ressurser må forbli i sine reservoarer så fremt togradersmålet skal nås. At Venstre og KrF skal oppleve en seier i en så opplagt sak er kun et taktisk spill. Mener virkelig Høyre og Frp at det kun er i skolen og ikke i samfunnet at kunnskapen skal råde?

Terje Osmundsen, direktør i et solenergiselskap forstår at store økonomiske skiftinger ligger foran oss. Boligboblen som sprakk i USA er liten i forhold til den endring som må skje når finans forstår at de store verdiene som er innkalkulert i verdens oljegiganter ikke er verdt noe.

Perspektivanalyser og børsverdier bygger på en illusjon om at klimatrusselen ikke skal tas på alvor. Da er det ikke kunnskap som styrer verken rike eller land.

Torgeir Havik,
Besteforeldrenes klimaaksjon, Steinkjer
havik@h2as.no